

دُمُصعب بن عُمير (رض) دارالقرآن

دِقْرَةُ رَمَضَانَ

Ketabton.com

د ۱۴۴۲ هـ . ق د رمضان رسالہ

ژباړن: اعجاز الحق "محرابي"

ليکوال: نصرت الله "صاحبی"

د قرآن میاشت

لیکوال: نصرت الله صاحبی

ژباړن: اعجاز الحق محرابی

د ۱۴۴۲ هـ. ق د رمضان رساله

د قرآن میاشت

د روژې د نېه راغلاست ویلو رساله ۱۴۴۲

د کتاب پېژندنه

د کتاب نوم: د قرآن میاشت

راتولونکی: د مصعب بن عمير رض د دارالقرآن د خپرونو خانگه

لیکوال: نصرت الله «صاحبی»

ژباړن: اعجازالحق «محرابی»

کتونکی: استاد فرهاد «جلالزی»

کمپیوټری دیزاین او ترتیب: نعمت الله «جاهد»

دلومړی کال چاپ: شعبان ۱۴۴۲

د لومړی چاپ شمېر: ۲۰۰۰ ټوگه

د اړیکې شمېرې: ۰۷۶۵۹۵۱۵۶۶ - ۰۷۹۰۸۵۸۱۳۳

برېښنالیک: noorhaq1395@yahoo.com

خپرنډوی: د نور حق انتشارات، غزني، افغانستان

لړلیک

- ۱..... سريزه.
- ۲..... ښه راغلاست ای سپېڅلېه میاشتي!
- ۲..... رسول صلی الله علیه و آله وسلم اعلان کوي!
- ۳..... رمضان د نتیجې د حاصلولو میاشت!
- ۳..... گرانه وروړه او خورې!
- ۶..... د روژې مهم فقهي مسائل
- ۶..... د روژې د خوړلو مباح عذرونه.
- ۶..... کوم شيان د روژه نیونکو لپاره مکروه ندي؟
- ۷..... هغه حالتونه چې په هغه باندې روژه نه فاسديږي.
- ۸..... دکفاري د وجوب شرطونه
- ۸..... د كفاري بيان
- ۸..... څه وخت قضاء پرته له كفاري واجب کيږي؟
- ۹..... د وخت ارزښت په روژه کې
- ۱۰..... سخاوت په رمضان کې
- ۱۱..... اوس هم د توبه دروازه خلاصه ده، دا فرصت غنیمت وگڼه
- ۱۲..... خیر اوسئ، مرگ په کمین کې دی، ناداني مو تر کله؟!
- ۱۳..... رمضان او قرآن
- ۱۵..... د قدر د شپې فضيلت
- ۱۷..... د روژې حکمت او گټې
- ۱۸..... روژه د گناه د مخنيوي لپاره عامل
- ۱۸..... او له روژې څخه وروسته
- ۱۹..... وروسته له رمضان نه څه باید وکړو؟
- ۲۱..... الهي!

ډالی

داچه رمضان د رحمت، مغفرت او د جهنم د اور څخه د خلاصون میاشت ده نو ددې په پار دالله جل جلاله په توفیق او په خپل لږه توانایي باندې مې وغوښتل دا گټور کتاب پښتو ژبې ته وژباړم او په ځانگړې توگه یې د خپل ژوند دوو لویو شتمنیو گران پلار جان او گرانې مورجانې ته مې ډالی کوم.

په درنښت

اعجازالحق محرابي

سریزه

د هغه خالق په نامه چې توفیق ورکونکی دی. حمد او ډېره مننه د هغه ذات نه چې دې امت ته یې په نورو امتونو غوره والی ورکړو او سلام او لا محدود درود دې وي د بشریت په راهنما (حضرت محمد صلی الله علیه وآله وسلم) باندې.

گرانو لوستونکو! رمضان یو ځل بیا د انسانیت ملاقات کولو ته راځي حال دا چې اسلامي نړۍ په وینو باندې ډوبه ده؛ رمضان په دې امید چې شاید د تېر کال وینې وچې او ملتونه د رشادت طرف ته سوق او د غفلت یعنې د خرگوشي خوب څخه راپورته شوي ووسي، یو ځل بیا راورسیده نو پاڅېره او ثابت یې کړه چې څوک یې او همدارنگه په خپل لاسونو باندې خپل مقام د الله جل جلاله په جنت الفردوس کې پیدا کړه او په دې پوه شه که د رمضان ژبه وای په غټ غږ باندې به یې ویل چې ای مسلمانانو پورته شی... دا څه محرومیت او ماتم دی.

ترڅو به د ظالمانو د پړي لاندې، د ذلت شراب او خفت به په مستانه بڼه څښي؟

زه راغلی يم ترڅو ستاسو گناهونه ومینځم، راځی لاس په لاس کې ورکړی ترڅو پاک شی او د الله جل جلاله درگاه ته، خپل د امید او هیلو لرزونکي لاسونه پورته کړی؛ شاید الله جل جلاله په تاسو کې د همت د ځواکمنتیا تحرک پیدا کړي... پورته شی او کیان ظلم او بې عدالتی له خپل ځمکې لرې کړی. د نور حق نهاد، یو دعوتی تحرک دی چې د عامه اذهانو د روښانولو په پار او د امت د راویښولو لپاره دغې میدان ته راغلی ترڅو وکولای شي دخپل نهاد تر چترۍ لاندې خپل دیني مسئولیت ددین، وطن او اسلامي امت پر وړاندې د خپل بشري توان په نظر کې نیولو سره ترسره کړي.

دا چې د رمضان د ښه راغلاست لپاره، (د قرآن میاشت) تر عنوان لاندې رساله چې د رمضان د پوهې موضوعات کې نغښتي دي تاسو گرانو ته مو وړاندې کړ، په دې امید چې مخکې له دې چې دا د نور څخه ډک خورشید راوبریښي، د فکري او جسمي اړخه ورته آماده او د نورانیت څخه یې عظیمه گټه پورته کړی او د برکت څخه په ډې ډکه میاشت کې، په خپلو دعاگانو کې د اسلامي امت یادونه وکړی ترڅو چې وي الله جل جلاله زمونږ دا نه ختمیدونکي گناهونه عفو او دغه امت د خپل لطف، مهرباني او کرامت لاندې لاولي.

نصرت الله صاحبي

د کابل پوهنتون د شرعیاتو پوهنځی د دویم کال محصل

ښه راغلاست ای سپېڅلېه میاشتي!

دا دی رمضان میاشت له خپل ټول برکتونو او نعمتونو سره، الله جل جلاله غوښتونکو انسانانو باندې راغله. او مسلمه امت د هر کال په خپر په ټوله مانا د خوشحالي او د ښه راغلاست لاس ورته پورته کړي ... نو ښه راغلاست ای رمضان! ښه راغلاست هغه میاشتي چې مینه درسره لرو، هغه میاشتي چې راغلي یې ترڅو په بېلیدونکو زخمونو باندې جوړوونکې مالگه وشي، ښه راغلاست! هغه میاشتي چې راغلي یې ترڅو تېري نفسونه اوبه کړي ... ښه راغلاست هغه میاشتي چې په ټولو میاشتو باندې غوره والی لري، ښه راغلاست! د رحمت، مغفرت او د جهنم د اور څخه د خلاصون میاشتي، ښه راغلاست! د تقوی، توبه، صبر او الله جل جلاله ته د ورگرځېدو میاشتي، ښه راغلاست! د شپو د وینبیا او د الله جل جلاله سره د راز او نیاز میاشتي، ښه راغلاست! د صدقاتو او په عملونو کې د زیاتوالي میاشتي ... او بالاخره؛ ښه راغلاست! د نفساني خواهشاتو سره د جهاد او د مبارزې میاشتي، نو ښه راغلاست! ای د بې شمېر خیر میاشتي...

رسول صلی الله علیه و آله وسلم اعلان کوي!

رسول الله صلی الله علیه وسلم د شعبان میاشت په وروستی ورځ خپلو اصحابو کرام ته د روژې میاشت د راتگ په پار داسې اعلان وکولو: (ای خلکو! لویه میاشت په تاسې باندې سیوری اچونکې ده، د برکت میاشت، هغه میاشت چې په هغه کې یوه داسې شپه شتون لري چې د زرو میاشتو څخه غوره ده، هغه میاشت چې روزه یې الله جل جلاله فرض کړې او د شپې قیام یې نفل گرځولی، څوک چې په دې میاشت کې د خیر کار وکړي د نورو میاشتو سره په پرتله د فرضو ثواب ورکول کیږي او څوک چې فرض عمل ترسره کړي د نورو میاشتو په پرتله د اویاوو فرضو ثواب ورکول کیږي. دغه د صبر میاشت ده او د صبر ثواب جنت دی، دا فقراوو او مساکینو ته د رسیدگي میاشت ده او هغه میاشت ده چې د مومن روزي که پراخوالی مومي. څوک چې په دې میاشت کې یو روزه نیونکې ته روژه ماتې ورکړي دده د گناهونو د مغفرت او د جهنم د اور څخه د خلاصون سبب یې گرځي او کټ مټ د روزه نیونکي اجر او ثواب ده ته ورکول کیږي حال داچې دهغه د ثوابونو د کمښت سبب نه گرځیږي. صحابه کرامو عرض وکړ: یا رسول الله صلی الله علیه وسلم مور خو د روزه نیونکو د روژه ماتې لگښت نه لرو، رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: دا ثواب د هغه چا لپاره هم ورکول کیږي چې حتی یوه خرما یا یو قورت اوبه او یا هم څه شیدې روزه نیونکې ته ورکړي، دا هغه میاشت ده چې د پیل لسيزه یې رحمت، منځنۍ یې د مغفرت او وروستی یې د جهنم د

اور څخه د خلاصون ده، څوک چې خپل خدمتکار ته تخفیف ورکړي د الله جل جلاله د مغفرت او د جهنم د اور څخه د خلاصون سبب ګرځي.)

څلور خصلتونه په دې مبارکه میاشت کې ډېر ترسره کړي، چې د هغو له ډلې څخه دوه یې د الله جل جلاله د رضا او خوښي سبب ګرځي او دوه نور یې ستاسو د ضرورت وړ دي، دوه لومړني خصلتونه: د لا اله الا الله او استغفار ویل دي او هغه دوه نور: د جنت غوښتنه او د دوزخ څخه پناه غوښتل دي، څوک چې روژه نیونکی مور کړي الله جل جلاله به زما د حوض څخه به هغه ته اوبه ور وڅکي ترڅو هیڅکله په جنت کې تېری نشي.

رمضان د نتیجې د حاصلولو میاشت!

ګرانه وروړه او خورې! د رمضان میاشت له خپلو ټولو ښېګڼو او ګټو سره مل راغله، خو ته چیرته یې؟ آیا ته ددغه مېلمه د ښه راغلاست لپاره آماده یې او که نه؟

د سړ کال رمضان هم د تېرو کلونو په څېر راځي او ځي، اما ستا دې په الله جل جلاله قسم، مه پرېږده دا لوی فرصت ستا له لاسه هسې خوشي لار شي. هغه فرصت چې د هغه څخه څو محدودې ورځې نه دي تېرې شوې... څوک پوهیږي چې راتلونکی کال به رمضان ته ښه راغلاست وکړي او که نه؟ ګرانه لوستونکيه! باور وکړه هیڅ ضمانت شتون نه لري... څه ښه ځوانان او خپلوان مو درلودل چې تېر کال په مور کې او زموږ ترڅنګ یې شتون درلود، اما سړ کال د خاورو لاندې پراته دي. آیا ښه نه ده چې یوار د هغه ماموریت په هکله چې ورته رالېږل شوي یو له ځان سره محاسبه وکړو. آیا سم روان یو او که نه؟ آیا زموږ د ژوند لاره هغه طرف ته روانه ده چې الله جل جلاله موږ ته رابښودلې او ترسیم کړې؟ یا دا چې په ګمان دې کعبه د ترکستان په لور ته روان یو؟!

ګرانه وروړه او خورې!

رمضان د هغې ارزښاتي فرصت دی ترڅو وګورو چې موږ څنګه روان یو. راځه سړ کال یو ځل بیا د خپلې لاره په هکله سوچ وکړو، راځه د تغیر په نیت د خپل رب سره آشتي وکړو، راځه خپل رب د هغه بدو اعمالو له کبله چې رانه خپه شوی وو خوشحاله کړو او لکه هغه کسانو غوندې نه ووسو چې د الله جل جلاله په هېرولو سره یې خپل نفسونه هم له یاده وتلي دي.

نو آیا ته کوم ځانګړې برنامه د رمضان لپاره په خپل پلان کې لرې؟

آیا د خپل رب سره د آشتي پلان لرې؟

آیا په خپل ژوند کې د بدلون لپاره آماده یې؟

که ستا ځواب هو وي، نو ودرېره! او په خپلو لاسونو باندې د خپل برخلیک تغیر ولیکه.

څنگه د رمضان نه په ښه توگه گټه واخلو؟

گرانه وروړه او خورې! راځه د ښه مهالویش په درلودلو سره رمضان ته ښه راغلاست ووايو او د لاندنيو

لارښوونو په عملي کولو سره خپل نفس تزکیه او د نفس په تربیه کې قدم واخلو.

- ✓ د الله جل جلاله شکر ترسره کړو ځکه چې موږ ته یې په دغه رمضان کې د ژوند فرصت ر نصیب کړ.
- ✓ په خالص نیت او په ټینګه اراده سره ددې مبارکې میاشتې د روژې نیولو هوډ وکړو.
- ✓ د روژې د احکامو او مسائلو په هکله معلومات راټول کړو او روحاً ځان ورته آماده کړو.
- ✓ کوبښن وکړو د رمضان په ابتدا کې ریښتینې توبه او په بشپړ جدیت سره د خپلو گناهونو د محو لپاره اراده وکړو او خپل ځان هوډمن کړو ترڅو نور د گناهونو دروازه ونه ټکوو.
- ✓ د الله جل جلاله څخه په ښه توگه د طاعاتو او عباداتو د توفیق استدعا وکړو.
- ✓ په دقیق مهالویش سره، خپل او د کورنۍ وخت په نیکو اعمالو ډک کړو.
- ✓ ددغې مبارکې میاشتې قیمتي وخت باید د خپل مبارک دین په حد اکثر زده کړو باندې مصرف او د مطالعې فرهنگ په خپل ځان کې زیاد کړو.
- ✓ د روژه لوړه او تنده موږ د هغو په یاد کې اچوي چې د خوراک لپاره یوه مړۍ هم نه لري.
- ✓ د پیشلمي د لوی فرصت له کبله د خپل نفس د تربیې په پار د تهجد د لمانځه نه گټه واخلو.
- ✓ رمضان د ذکر، دعا او استغفار بهترین وخت، فلهدا ددغې لوی فرصت څخه باید عظیمه گټه پورته کړو.
- ✓ که څوک توانایي لري، عمره ترسره کول په رمضان کې عظیم ثواب لري او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث مطابق چې وایي: (عمره په رمضان کې د یو حج سره برابر دی.)
- ✓ کوبښن وکړو د رمضان په وروستۍ لسيزه کې د طاعاتو او عباداتو لپاره د همت ملا وتړو ترڅو د قدر شپه چې فضیلت یې تر زرو میاشتو څخه غوره دی پیدا کړو.
- ✓ په روژه ماتې ورکولو سره روژه نیونکو ته، دهغه اجر او وعده نه ځان برخمن کړو چې وعده ورکول شوې ده.
- ✓ په خوشحالي او انرژي سره خپلو ورځنیو کارونو ته حاضر شو او د روژه د معنوي روح په نظر کې نیولو سره د کم حوصله گي او جنجال کول له نورو سره په کلکه ډډه وکړو.
- ✓ د لهو او لعب مجالسو څخه ډډه او خپل ارزښتناک وخت په قرآني او دیني مجالسو کې تېر کړو.

✓ د اختر په لمونځ کې چې ددې خیر او برکت موسم (رمضان) پای دی گډون وکړئ او د خپل رب سره ددې عبادات او بندگی د دوام او تجدید وعده وکړئ.

د ا ممکن ستاسو وروستی رمضان وي!!!

رښتیا څوک څه پوهېږي...

✓ دا ممکن، واقعاً ستاسو لپاره وروستی رمضان وي چې مېلمه کړی مو وي!

✓ دا ممکن ستاسو لپاره وروستی ورځې وي چې یوازې او یوازې د الله جل جلاله لپاره یې نه خوری، او نه څه څښی!

✓ دا ممکن ستاسو لپاره وروستی فرصت وي چې خپله خوله د مشک په شان خوشبو کړی!

✓ دا ممکن ستاسو لپاره وروستی پیشلې وي چې د شپې له ستورو سره یې سبا کوی!

✓ دا ممکن ستاسو لپاره وروستی روژه ماتې وي چې د خپل کورنۍ، دوستانو او ملگرو سره په گډه په دسترخوان کې کینی!

✓ دا ممکن ستاسو لپاره وروستی ځل وي چې د یتیم پر سر د مهربانۍ لاس تېروی!

✓ دا ممکن ستاسو لپاره وروستی ځل وي چې غوږ د زنگ او آذان په انتظار کېږدی!

✓ دا ممکن وروستی ځل وي چې د ږوند سره د مرسته له کبله، الله جل جلاله ته قرض ورکوی!

✓ دا ممکن ستاسو لپاره وروستی فرصت یې چې د یوې شپې عبادت د زرو میاشتو سره برابر وي.

✓ دا ممکن ستاسو لپاره وروستی فرصت وي ترڅو چې ووايي یاالله اشتباه مې کړې!

✓ دا ممکن ستاسو لپاره وروستی پاک کونکي ټوټه وي ترڅو یې د خپلو اعمالو په گناهونو را تېر کړی.

✓ دا ممکن دا داوونکو وروستی څاڅکې وي چې ستاسو په مخونو کې په مینه رابېږي!

✓ دا ممکن ستاسو وروستی موسکا وي چې نورو ته یې هدیه کوی!

✓ دا ممکن ستاسو وروستی اختر وي چې وکولای شئ له نورو نه د حلالیت غوښتنه وکړئ!

رښتیا څوک څه پوهېږي!

✓ دا ممکن ستاسو وروستی ځل وي چې تاسو وکولای شئ چې ووايې ممکن دا زما وروستی فرصت دی!

د روژې مهمه فقهی مسائل

د روژې د خوړلو مباح غدرونه

- ۱- د شدید ناروغ لپاره، که روژه نیول هغه ته زیان رسوي، او یا په خپل ځان یا د مرض په زیاتوالي یې ډار درلود. (خو د متخصص او متدین ډاکتر په مشوره سره)
- ۲- د هغه مسافر لپاره چې اوږد سفر په مخکې لري او په هغه کې لمونځ هم را لنډیږي.
- ۳- د هغه چا لپاره چې هغه د شدید لوړې او تندې سره مخامخ کیږي او داسې فکر وکړي چې که چېرې روژه ونخوري مړ کیږي.
- ۴- د امیندواره ښځې لپاره، دا هله چې روژه نیول دې ته او ددې ماشوم ته زیان رسوي.
- ۵- د شیدو ورکونکې ښځې لپاره، دا هله چې روژه نیول دې ته او ددې ماشوم ته زیان رسوي.
- ۶- د حائض او نفاس لرونکې ښځو لپاره، ددغې دواړو لپاره روژه خوړل واجب ده او روژه نیول یې نه صحیح کیږي.

۷- د شیخ فانی لپاره څوک چې د روژې نیولو لپاره ځواک او وړتیا نلري.

کوم شیان د روژې نیونکو لپاره مکروه دي؟

- ۱- د یو څه ژوول، یا یې بې ضرورته خوند کتل.
- ۲- په خوله کې د لعابو راټولول او بیا یې تیږول.
- ۳- هر هغه څه چې دده د ضعیفیدلو او ناتوانیې باعث گرځي لکه: د بدن د رگ وهل یا حجامت.

کوم شیان د روژه نیونکو لپاره مکروه ندي؟

- ۱- پر خپل ږیره او بریتو باندې غوړي وهل.
- ۲- سترگې سرمه کول.
- ۳- د بدن د یخوالي لپاره غسل کول.
- ۴- خپل ځان په نمجن کالی باندې پېچل.
- ۵- مضمضه او تنفس کول د غیر اوداسه لپاره.
- ۶- مسواک وهل د ورځې په پای کې بلکه مسواک وهل د ورځې په پای کې، لکه مسواک وهل د هغو په پیل کې سنت دی.

هغه حالتونه چې په هغه باندې روژه نه فاسدېږي

- ۱- که په هېره وخورل شي.
- ۲- که په هېره وڅښل شي.
- ۳- که په هېره جماع وکړل شي.
- ۴- که په سر خوړ وموښل شي.
- ۵- سرمه وهل په هغه حالت کې چې د هغې خوند يې په ستوني کې پيدا شي.
- ۶- که حجامت وکړل شي.
- ۷- که د روژې د خوړلو نیت يې وکړ، خو ويې نخوري.
- ۸- که ستوني ته مچ ننوت.
- ۹- که جنابت پرې راغی.
- ۱۰- که کوم ويالې ته ولويد او اوبه يې ستوني ته لارې.
- ۱۱- که پوزې ته کوم مخاط ننوځي نو که هغه عمدا استنشاق او يا يې تېر شي.
- ۱۲- که قی خولې ته يا پورته راشي او وروسته پرته له کوم فعل څخه ستوني ته ښکته شي که څه هم هغه کم او يا دېر وي.
- ۱۳- که په قصدي توگه قی وشي او هغه د خولې د ډکوالې نه يو څه کم ووسي او پرته له کوم فعل څخه دده گېډې ته بېرته لار شي.
- ۱۴- که کوم شی دده په خوله کې پاتې وو او وخورل شي په هغه صورت کې چې دا شی د نخود له دانه نه کوچنی وي.

څه وخت د قضائي په راورلو سر بېره، كفاره هم واجب کېږي؟

- ۱- که روژه نيونکی کوم غذا وخوري که په طبع يې شوې وي او د خېټې دشهوت غوښتنه يې پرې پوره شوې وي.
- ۲- که روژه نيونکی پرته له شرعي حاجت څخه کومه دوا وخوري.
- ۳- که روژه نيونکی اوبه او يا بل کوم څښونکی شی وڅښي.
- ۴- که روژه نيونکي جماع وکړه.
- ۵- که روژه نيونکي هغه باران چې دده په خوله کې نوتلی وي تېر کړي.
- ۶- که روژه نيونکي د کنجد، غنم او يا ورته کوم دانه وخوري که څه هم په غاښونو يې ټوټه کړی وي يا نه.

۷- لږ مالگه که وځوري.

۸- که سبگرت یا ورته نشه یې توکي یې دود کړ.

۹- گل یې وځور او دهغې په خوړلو روږدی ولو او که روږدی نه وو نو کفارې ورکړه نه پرې لازمیږي.

د کفارې د وجوب شرطونه

۱- که د رمضان د روژې د ترسره کولو په وخت کې یې څه وڅښل او یا وځورل.

۲- که قصداً څه وځوري او یا څه وڅکي

۳- په هغه حالت کې چې په خوړلو او یا څښلو کې یې تېروتنه نه وي کړې.

۴- که خوړلو او یا څښلو ته مجبور نه وو.

۵- که خوړلو او یا څښلو ته نه وو مجبوره شوی.

د کفارې بیان

۱- د غلام آزادول، که مؤمن وي او که نه وي.

۲- دوه میاشتي پرله پسې روژه نیول مشروط پردې چې دهغو ترمنځ هغه ورځې نه وي چې په هغو کې روژه جایز نه دي.

۳- ۶۰ مسکینانو ته ډوډۍ ورکول په هغه اندازه چې په اوسط ډول یې خپله ځوري.

کفار په پورتنی ترتیب سره واجب کېږي، که لومړنی تر سره نشو، دویم؛ او که دویم ترسره نشو، دریم دې ترسره شي؛ او د هر غریب لپاره دوه ځلې پوره ډوډۍ ورکول واجب دي او دا ډله باید په هغه کسانو کې نه ووسي چې نفقه ورکول یې په کفارو وړکونکي باندې لازم وي لکه پلار، مور او ...

څه وخت قضاء پرته له کفارې واجب کیږي؟

۱- که روژه نیونکی د شرعي عذرونه څخه د یو عذر لکه: سفر، مریضي، حیض، نفاس او ... له کبله روژه وځوري.

۲- که روژه نیونکي د شیانو له ډلې یو شی وځور لکه جغل، اوسپنه او ...

۳- که روژه نیونکی په جبر سره خوړلو او یا څښلو ته اړ شو.

۴- که روژه نیونکي پیشلمۍ وکړو په دې سوچ چې شپه پاتې ده خو وروسته ورته معلوم شو چې سهار شوی دی.

۵- که په غرغړق او د پوزې په پاکولو کې یې ډېری یا مبالغه وکړه تر دې حده پورې چې اوبه زړه ته لاړې شي.

۶- په قصد سره قی وکړي، او قی دده خوله ډک کړي.

۷- په اکت کولو سره کوم لوگی خپل ستوني ته دننه کړي.

۸- که د خپلو غاښونو په منځو کې یې د ډوډۍ کوم ټوکی د یو نخود په اندازه پاتې وي او هغه تېر کړي.

۹- که مسافر شو او د استوګنه هوډ یې وکړ او وروسته له هغې یې وخوړله.

۱۰- که سفر یې وکړ او استوګن شوی وو، بیا یې وخوړله.

۱۱- غوري او یا کوم اوبه یې په خپل غوږ باندې تویې کړل.

۱۲- کومه دوا یې په پوزه کې واچوله.

۱۳- که یې د کوم زخم درملنه په خپل زړه او یا یې په خپل مغز کې وکړه او وروسته له هغې یې دوا زړه ته لاړه.

که له چا څخه د ديو نه یو سبب له کبله روژه فاسد شوه، نو پر ده واجب ده چې ددغه ورځې په پاتې برخه کې دې د خوړلو او څښلو څخه د روژې د تعظیم په موخه ځان وساتي.

د وخت ارزښت په روژه کې

وخت د یو شخص د ملکیت یا سرمایې ترټولو ارزښتمنه پانګه ده انسان په حقیقت کې د یو کوكي ساعت په څېر دی، د مشخصې مودې لپاره کوك کيږي او ددې مودې په پای کې له کار څخه لوږي او د ساعت د تیک تیک آواز د فولادین چکش په څېر د هغو په سر لګيږي او وخت د بشپړېدو په حال کې کيږي او په حقیقت کې د انسان د زړه نبض هماغه د ساعت تیک تیک دی چې هغه ته وايي چې ژوند هغه ثانيې او دقیقې دي چې د تېښتې په حال دي. وخت په هر زمان کې خپل ځانګړی ارزښت لري د مثال په توګه په رمضان کې داسې ارزښت لرونکې شېبې شته چې هغه په نورو میاشتو کې نشو پیدا کولای.

رمضان راځي ترڅو مور د وخت د ارزښت په هکله په غوږ ووهي. رمضان د مؤمن ژوند په یو تربیتي ښوونځي باندې بدلوي چې په هغو کې د ساعتونو، شېبو او حتی د ثانیو څخه د لږ وخت د ارزښت په هکله ښه څرګندونه کيږي.

په رمضان کې داسې شېبې شته چې باید د هغو څخه په سمه توګه ګټه واخیستل شي. رمضان د دريو

لسیزو درلودونکی دی چې په هر لسيزه کې یې د مخکیني لسيزې په پرتله ارزښتناکې شېبې شتون لري.

د رمضان لومړی لسيزه د رحمت ده چې د رحمت او الهي بښنې څپې د انسان لورې ته راځي او د ناهیلی او ناامیدی دروازې نه پاتې کیږي او ددغې لسيزې په لومړی ورځ باندې، د الله جل جلاله د رحمت خاوندان بندگان د الله جل جلاله سره دا وعده کوي چې نور نو د هغه گناهونو څخه ډډه کوي چې په مخکیني ورځو شپو کې یې ترسره کول.

د رحمت خاوندان بندگان اوس نو د رحمت د لسيزې نه تېر شوي دي او په دې اړه شیطان ډېر ناراحت دی دا ځکه چې وېي نه شو کولای چې د روژه نیونکو د وسوسه او تشویش لپار کوم کار رامنځ ته کړي. دویمه لسيزه چې د مغفرت لسيزه ده، دا بل فرصت دی د الله جل جلاله د مؤمن بندگانو لپاره ترڅو چې د خپل زیار او کوښښ له کبله د الله جل جلاله د عفو او بښنې باعث وگرځي او هېره دې نه وي چې که چېرې دویمه لسيزه په غفلت سره تېره شي نو د دریمې لسيزې لپاره چې د جهنم د اور څخه د خلاصون لسيزه ده توفیق به پیدا نکړی.

اوس نو هغه لسيزه راورسېده چې د الله جل جلاله مؤمن بندگان به د جهنم د اور څخه خلاصون مومي او شیطان غوسه شوی ځکه چې وېي نشو کولای چې د الله جل جلاله بندگان د هغه د مغفرت نه غافل کړي دا لسيزه د دوو مخکینيو لسيزو نه متفاوته ده ځکه د اکثریتو علماوو په اتفاق سره په دې کې د قدر شپه شتون لري.

دا درې لسيزې باید په غفلت سره تېرې نکړو. په هره لسيزه کې باید شېبې غنیمت وگڼو او خپل ځان د بلې لسيزې لپاره تقویه کړو.

اوس دریمه لسيزه پای ته رسېږي او شیطان د تېرو لسيزو په پرتله ډېر غمگین او غوسه دی دا ځکه چې وېي نشو کولی چې د الله جل جلاله بندگان دبرکتونو ددې ډکې میاشت څخه غافل کړي او بشارت، اعلان او ښه خبر دې وي د الله جل جلاله پر بندگانو؛ جنت یې دې مبارک وي اما افسوس په هغو کسانو باندې چې دبرکتونو ددې ډکې میاشت څخه غافل پاتې شول.

سختوت په رمضان کې

سختوت په ټولنه کې طبقاتي فاصلې راکموي او په دې سره په ټولنه کې رامنځته شوې طبقاتي اختلافات له منځه ځي او یا کموالی کې راځي. د کینې د اور هغه لمبې ختموي چې د خلکو د بې وسي سبب گرځېدلی وو او په هغوی کې د غچ اخیستلو حس تضعیفوي اوله دې طریقه په ټولنه کې ټولنیزې اړیکې قوي کوي. په رمضان کې لکه څرنګه چې د نورو اعمالو انعام یا پاداش زیاتوالی مومي، د صدقې انعام او د خیرات انعام هم زیاتوالی مومي، په دې هکله د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه څو احادیث روایت شوي دي.

عن عبدالله بن عباس -رضي الله عنهما- قال: «كان رسول الله -صلى الله عليه وسلم- أجودَ الناس، وكان أجودَ ما يكونُ في رمضانَ حينَ يلقاهُ جبريلُ، وكان يلقاهُ في كلِّ ليلةٍ من رمضانَ فيدارسُه القرآنَ، فلرسولُ الله -صلى الله عليه وسلم- أجودُ بالخير من الريح المرسلة. صحيح بخاري

ژباړه: د عبدالله بن عباس رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په جود او سخا کې د ټولو انسانانو څخه غوره وو، او په رمضان مبارک کې کله به چې جبرئیل علیه السلام دده خواته راتلو، سخاوت به یې ډېر ډېروالی موند جبرئیل علیه السلام د رمضان په هره شپه د هغو مبارک خواته راتلو او د هغه سره به یې قرآن ویلو، په هغه وخت کې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سخاوت او گټې رسونې په فیاضی کې د رحمت له باد څخه به یې هم مخکې والی نیو

حضرت انس بن مالک رضي الله عنه وايي: له ده نه پوښتنه وشوه چې کوم صدقه افضله ده؟ وفرمايل: صدقه ورکول په رمضان کې افضله ده. (جامع الترمذی)

يادونه: په دغې میاشت کې ډېر له مخکې څخه، په انفاق او د الله په لار کې په خرچ کولو کې زیات کونښن او زیار کوی. صدقه فطر او زکات واجب (په هر حال) د انسان په غاړه دی چې باید هغه ترسره کړي، خو د هغې سره، نفلي صدقات (خیرات) ته هم پام وکړي. فقراوو ته روزه ماتی ورکول، د مسکینانو سره مرسته، د اړمنو کسانو حاجت پوره کول، یتیمانو او کونډو ته پاملرنه کول دا له هغو نیکو څخه دي چې په دې مبارک میاشت کې باید ترسره شي.

د رمضان مبارک میاشت د سخاوت او بخشش میاشت ده په دغې میاشت کې هر څومره خرچ وکړی لږ دي دا ځکه چې دا میاشت، هغه میاشت ده چې کولای شو د آخرت لپاره غوره توبه ذخیره کړو او دغې میاشت ته د المواساه بنار (د غم خوړلو میاشت) ویل شوې ده لکه څرنگه چې په نبوي احادیثو کې دې کار ته ډېر امر شوی دی.

اوس هم د توبه دروازه خلاصه ده، دا فرصت غنیمت وگڼه

باز آ باز آ، هراُنچه هستي باز آ گر کافر و گبر و يهود و بت پرستی باز آ

این درگه ما، درگه نا امیدی نیست صد بار گر توبه شکستی باز آ

خبر اوسئ، مرگ په کمین کې دی، نادانې مو تر کله؟!

د توبه تعریف: په لغت کې رجوع او بېرته راتللو ته وايي او د شرع په اصطلاح، هغه بېرته راتللو ته وايي چې ریښتینې او پرته له ککړتیا او درغلي څخه د مخلوق د خالق په لور یې او همدارنگه توبه یو ډول رښتیا یا صحیح پښیماني څخه عبارت ده لکه څرنگه چې کوم عزم او هوډ په خپل ځای باندې اړېدې او د شخص سلوک ته بدلون ورکوي او د هغو ناوړه او د گناهونو څخه ډک ژوند په نېک او خوشحاله ژوند باندې بدلوي او همدارنگه د گناهونو او خطاگانو نه د پاکېدلو د تگلارو نه یوه تگلاره ده. د پوښلو او محو کولو د تگلارو نه یوه تگلاره ده. د مغفرت او بخښنې په لور د لارو څخه یوه لار په هغه ډول چې د انسان افکار او هوښیارتیا یا حواس د هغه ناوړه اعمالو څخه منافي کړي چې د اخلاقي، ټولنیز او روحي خلاف یې، او انسان ته خلاصون ترې ورکوي.

هو توبه پر هر گناه کونکي چې د الله جل جلاله او د آخرت دې ورځې څخه بېرېږي واجب ده او الله جل جلاله د توبو دروازې یې په بشپړه توګه خلاصه کړې دي ترڅو هر گناهکار د توبه لپاره په هغې باندې ننوځي او د خپل رب لور ته وروګرځي، نو ځکه کوم عذر او بهانه نشته د هغو کسانو لپاره چې هغوی د خپلو گناهونو څخه نه راګرځي او د خپل ژوند گمراه لارې ته بدلون نه ورکوي.

علمای کرام وايي: چې وروسته له معصیت او گناه څخه توبه کول د انسان لپاره واجب ده مګر که دا معصیت د الله جل جلاله او بنده تر منځ یې د مثال په توګه «دلماڅه پرېښودل» او د آدمي حقوقو سره په اړیکه که نه وي. درې شرطونه لري.

۱- دا چې خپل ځان یا جسم د معصیت او گناه څخه وساتي.

۲- دا چې نور نو د گناه کولو څخه د زړې له تله ځان پښیمانه کړي.

۳- دا چې پرېکړه ونیسي او جدي ووسي چې بیا ځلې دا گناه ترسره نکړي.

تبصره: که په کوم کس کې دا درې شرطونه شتون ونه لري، نو توبه یې تاثیر نه لري او که معصیت د انسانانو په حقوق پورې ربط ولري، څلورم شرطو هم شتون لري.

د مثال په توګه: (د چا مال امانت اخیستل شوی او بېرته نه دی ورکړل شوی او یا دچا سره ظلم شوی دی...) سربېره په دريو پورتنیو ذکر شویو شرطونو، څلورم شرط دادی چې کس باید د حق د صاحب (مقابل کس) څخه د عفو غوښتنه وکړي او که دا مال او دې ته ورته یې حق وو مال یې باید بېرته ورکړل شي او که غیبت یې کړی وي، اړین دی چې د هغه نه د عفو غوښتنه وشي.

پاملرنه: ای مسلمانان آیا ته پوهیږئ چې الله جل جلاله ستا د بېرته راګرځېدو او د توبې غوښتونکي دی؟ حال دا چې هغه بې نیازه ذات دی، هو ته فلان د فلان زوی، الله جل جلاله په خپل لوی قدرت او لویي

باندې ستا د بېرته راگرځېدو غوښتونکی دی او تل یې د توبه دروازه خلاصه کړې ده ترڅو ته پرته د دروازې د ټکولو نوځې، ستا او ستا د لوی رب ترمخ یوازې څلور توري (ت و ب ه) شتون لري، ځکه تا دا څلور توري شاته پرېښودي دي، او بلې نړۍ ته نوټلی یې او نوي ژوند ته دې لومړنۍ پل اېښی دی. د احادیثو په کتابونو کې د رسول الله صلی الله علیه وسلم په خوږه ژبه باندې روایت شوی دی...

۱- څوک چې ریښتیني توبه وکړي او دالله جل جلاله طرف ته ور وگرځي (داسې له گناه څخه پاکيږي) لکه هغه څوک چې هېڅ گناه یې نه وي کړې. (روایت ابن ماجه)

۲- هرچېرته او په هر حالت کې چې یې، د الله جل جلاله تقوای له ځان سره ولره، د گناه او ناوړه عمل د ترسره کولو په ترڅ کې توبه وباسه او نېک کار ترسره کړه ځکه نېک عمل، گناه او بد عمل له منځه نه وړي او همدارنگه د خلکو سره ښه اخلاق تر سره کوه. (روایت ترمذی)

رمضان او قرآن

قرآنکریم او د رمضان مبارکه میاشت یو له بل سره ځانگړې اړیکې لري لکه څرنگه چې الله متعال په سوره البقره کې فرمایي (شهر رمضان الذی انزل فيه القرآن) ژباړه: رمضان هغه میاشت ده چې په هغه کې قرآن نازل شوی دی. رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: الصيام و القرآن يشفعان للعبد يقول الصيام ای رب انی منعتہ الطعام و الشهوات بالنهار فشفعنی فيه يقول القرآن منعتہ النوم باللیل فشفعنی فيه فيشفعان. (مشکوه المصابيح)

روژه او قرآن د الله جل جلاله پر وړاندې د بنده لپاره به سفارش کوي او روژه به وايي الها! زه د ورځې په جريان کې دده د خوړلو، څښلو او نورو خواهشاتو مانع گرځېدلی وم فلهدا زما شفاعت دده پر وړاندې ومنه. او همدارنگه قرآن به عرض کوي چې ای الها! ما هم دی د شپې د خوب نه محروم کړی وو فلهدا زما شفاعت دده پر وړاندې ومنه، ځکه د دواړو سفارش به منل کیږي.

هرکال به جبرئیل د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه قرآنکریم اوریدلو او رسول الله صلی الله علیه وسلم به د جبرئیل نه، په هغه کال چې د هغه مبارک صلی الله علیه وسلم وفات منځته راغی دوه ځلې یې قرآنکریم د جبرئیل سره تلاوت کړ او مخکې له هغې یو ځل؛ له دې څخه معلومیږي چې کله یې د رمضان په مبارک میاشت کې حفاظ کرام له یو بل څخه اوري دا یوه مسنونه طریقه ده.

د رمضان مبارک میاشت یو ځل بیا په مسلمانانو باندې سیوری اچونکې ده او د رحمت باران یې زمونږ د ژوند دمړنبت لپاره ورپېږي دا میاشت پر اسلامي امت باندې د الله جل جلاله له طرفه د لویو نعمتونو څخه عبارت ده. دا میاشت، د عظمت او لویي میاشت ده او ددې میاشت رمز او راز په یوه شي کې نغښتی دی او هغه دا چې په دې میاشت کې الله جل جلاله تر ټولو لوی د رسالت نعمت او د بشریت هدایت (قرآنکریم) په سلسله یي نزول باندې پر رسول الله صلی الله علیه وسلم باندې نازل کړی دی.

په دې مبارکه میاشت کې ډېر نوي څه شتون لري لکه څرنگه چې الله جل جلاله په خپل مبارک کلام کې دا اعلان کړی دی چې ددې میاشت د یوې شپې خیر او برکت برابر دی لکه د نورو میاشتو د زرو میاشتو سره او همدارنگه په خپل مبارک کلام کې د قدر د شپې یعنی د هغې شپې اعلان کوي چې خپل بې شمېره رحمتونه پر خپلو بنده گانو نازل کوي (د قدر مبارک سوره) ژباړه: بېشکه مور قرآن د قدر په شپه نازل کړو... د الله جل جلاله ترټولو لوی رحمت چې په دې میاشت کې زمونږ د حال په برخه شو، هغه دالله سپېڅلی کلام قرآنکریم دی د ټولو مخلوقاتو خالق خپل ابدی، ازلي او وروستی کتاب چې د قیامت تر رارسېدو پورې به شتون لري مور محمدي امت ته یې را په برخه کړو او د جبرئیل په واسطه زمونږ د خوږ پیغمبر محمد صلی الله علیه وسلم زړه ته یې داخل کړو. د اکثریتو علماوو په قول د روژه د میاشت په ۱۷، دپارلس کاله مخکې له هجرت څخه د حرا غار په مکه معظمه کې د اقرا په لومړني آیت باندې د هغه سلسله وار نزول پیل او تر پایه پورې یې درویش کاله ونيول.

زما گرانو! د قرآنکریم تلاوت د انسان د زړه د ډول ډول رنگونو پاک کونکی دی او هغه د زړه د نورانیت سبب گرځي او همدارنگه د هغه تلاوت د انسان د مخ لپاره ځانگړی نور منځ ته راوړي مگر برعکس که څوک د هغه د تلاوت نه ډډه وکړي په یقین سره د صالحینو نور د هغه څخه اخیستل کېږي او هغه زړه چې د قرآن څخه لري ووسي هغه زړه به تل خفه او غمگین وي او لکه یو ویجاړ او ویران ځای داسې به وي او د هغو په عباداتو کې به سستی او لټي پیدا شي او د هغو د بریاوو او د خیر د کارونو څخه به ځانگړې توگه د شپې د لمانځه نه به کمپړي او شیطانان به په ده باندې به ډېر مسلط کېږي.

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث مفهوم دی چې مبارک فرمایي: څوک چې په ورته مهارت، غلبه او په پوره مانا سره قرآنکریم تلاوت کوي هغه کس له فرښتو سره به وي او څوک چې قرآنکریم په فصیحه توگه نشي تلاوت کولای خو د هغو په فصیح ویلو باندې کونښن کوي د هغو لپاره دوه اجرone دي یو د تلاوت کولو لپاره او دویم د کونښن کولو لپاره خو که کوم کس په بشپړه توگه نالوستی وي، یوازې دې خپل د لاس گوتې دې د قرآنکریم په آیتونو را تېروي او په دې توگه دې ټول قرآنکریم خلاص کړي او په یقین سره دا عمل به یې د الله جل جلاله په وړاندې پرته له اجر او ثواب څخه نه ووسي.

په بل حدیث کې رسول الله صلی الله علیه وسلم د قرآنکریم د ویلو د فضیلت په هکله داسې لارښوونه کوي: هرڅوک چې قرآنکریم ووایي او نورو ته یې ور زده کړي او په هغو عمل وکړي د قیامت په ورځ به د الله جل جلاله په امر سره دده دپلار او مور پر سر باندې به د نورانیت تاج ایښی وي چې نور به یې کټ مټ د لمر په شان وي او هغه جامه به یې په ځان وي چې په دنیا کې د هغه د لوړ ارزښت لپاره قیمت نه وي ټاکل شوی او هغوی به وایي: ای الله جل جلاله د څه لپاره موږ ته دا جامه راغوستل شوې ده؟ هغوی ته به ویل کیږي داځکه چې ستاسو اولادونو به زمور کلام تلاوت کوو او هم به یې نورو ته ور زده کوو.

د قدر د شپې فضیلت

د قدر تعریف: قدر دوه ماناگانې لري: یو اندازه کول او بله فیصله کول دي. یعنې دا چې الله جل جلاله د هرڅه اندازه ټاکلې او هغو ته یې وخت مشخص کړی دی. احکام نازلوي او د هر څه تقدیر وړاندې کوي او د قدر نورې ماناگانې، عظمت او لویي ده، یعنې لیلۃ القدر هغه شپه ده چې د الله جل جلاله پر وړاندې ډېر با عظمته او با فضیلته ده او د هغو د قدر او عظمت لپاره دا دلیل بسنه کوي چې الله جل جلاله دا عظیم نعمت یعنې قرآنکریم په دغه شپه نازل کړی دی. د ویارونو له ډلې څخه یو ویار چې الله جل جلاله دغې مبارکې میاشت ته مختص کړی دی، هغه د لیلۃ القدر شپه ده، هغه شپه چې خپله الله جل جلاله په خپل تر ټولو غوره کلام کې د هغې لپاره د زرو میاشتو په پرتله توصیف ورکړی دی.

ژباړه: بې له شکه قرآن مو د قدر په شپه نازل کړی دی، نو ته څه پوهېږې چې د قدر شپه څه ده؟! د قدر شپه تر زرو میاشتو بهتره ده، په دغه شپه باندې فرښتې او روح د الله جل جلاله په اجازه او امر سره د هر کار د تقدیر لپاره را نازلېږي، د لمر تر راختو پورې د کرامت او برکت څخه ډکه شپه ده.

د رمضان ټولې ورځې او شپې، دقیقې او ساعتونه او ټولې شپې د الله جل جلاله د فیض، برکت او د نور د ځلېدو څخه ډکې دي مگر د قدر شپه په رمضان کې د ځانگړي مقام درلودونکې ده. عبادت په دې مبارکه میاشت کې، ډېر لوی او عظیم ثواب لري لکه څرنګه چې دا شپه د زرو میاشتو په پرتله غوره ده، عبادت هم د زرو درجو په پرتله افضل دی او د دعا د قبلېدو فیصدي هم په دې شپه کې ډېره پورته دی نو باید کونښنې وکړو چې دا شپه پیدا کړو او د الله جل جلاله په ذکر او د نېک کارونو په ترسره کولو سره د یتیمانو او کونډو بڼو په لاسنوی سره د الله جل جلاله څخه ددغې شپې د سعادت نصیبولو غوښتنه وکړو، او په مختلفو

روایاتو کې راغلي دي چې د قدر شپه د رمضان مبارک په وروستی لسيزه کې ده او دا عايشې رضي الله عنها څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایيل (د قدر شپه د رمضان مبارک په لسو وروستی طاق شپو (یوویشتمه شپه، درویشتمه، پنځه ویشتمه، اوویشتمه او نهوویشتمه کې) ولټوی او په بل حدیث

کې د عایشې رضي الله عنها څخه روایت دی چې وایي رسول الله صلی الله علیه وسلم د رمضان په وروستی لسيزه کې یې داسې ذکر او عبادت ته پاملرنه کوله چې په نورو ورځو کې یې نه کوله، رسول الله صلی الله علیه وسلم په دې شپه کې امت له تېر څخه ډېر په سجده، قیام، ذکر او تسییح تشویق کړی دی او مبارک وفرمایل: (کله چې د قدر شپه راځي نو جبرئیل له ډېرو نورو ملائکو سره ځمکې ته راځي او د هغو بندگانو لپاره د رحمت او مغفرت دعا کوي چې په ناسته او ولاړه د الله ج په عبادت باندې مشغول وي) او همدارنگه مبارک ارشاد وکړ ای خلکو! پر تاسو باندې داسې میاشت راغلې ده چې په هغه کې داسې شپه شتون لري چې د زرو میاشتو څخه افضله ده او هر هغه څوک چې ددغې شپې څخه محروم شو نو نوموړی د خیر له ټولو امورو څخه محروم دی. د قدر په شپه انسان چې هر ډول شرعي دعا د الله ج پر نزد وړاندې کړي منل کیږي. او د حضرت عایشې رضي الله عنها څخه بیان دی چې وایي: ما رسول الله صلی الله علیه وسلم ته وویل نو که د قدر شپه راته معلوم شوه نو راته ووايه چې په نوموړې شپه کې کومه دعا وکړم؟ هغه مبارک وفرمایل دغه دعاء ووايه (اللهم انک عفو کریم تحب العفو فاعف عنی) ژباړه: یا الله جل جلاله ته ډېر بښنه کوونکی یې، بښنه خوښوې ما وبښه.

د قدر شپه، هغه شپه ده چې الله جل جلاله د خپل کلام (قرآنکریم) نزول د لوح محفوظ نه د دنیا آسمان ته او د نوموړي کلام د نزول پیل یې په خپل پیامبر د انساني نړۍ په ناجي باندې پیل کړی دی.

د قدر د شپې فضایل خورا ډېر دي او ټول فضایل یې نشو کولای په دې رساله کې چاپ کړو مگر په خلاصه توګه کولای شم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څو لنډ حدیثونه په دې هکله بیان کړم، په حدیث کې راغلي دي: هرچا چې د قدر شپه د ایمان او داخلي اعتقاد په درلودلو سره او په دې هیله چې د آخرت انعام او پاداش پکې شته قیام او لمنځونه یې وکړل، د هغو مخکیني صغیره ګناهونه به وبښل شي.

په بل حدیث کې راغلي دي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د رمضان مبارک په وروستی لسيزه کې د عبادت لپاره داسې کوښښ کولو چې بل دده په شان څوک نه پیدا کیدل.

د حضرت عبدالله بن عباس رضي الله عنه په یو حدیث کې فرمایي: رسول الله صلی الله علیه وسلم د بني اسرائیلو څخه یې د یو کس نوم واخیستلو چې زر کاله یې توره په غاړه د الله جل جلاله په لاره یې مبارزه کړې وه او رسول الله ص ددې کار څخه حیران شوی وو او د خپل امت لپاره یې د الله جل جلاله څخه د همدې په شان د څه غوښتنه وکوله او وفرمایل: ربه! زما امت دې ترټولو کم عمره او کم عمله ګرځولی دی او پخواني امتونه دې د ډېرو عمرونو درلودونکي وو؛ او الله جل جلاله هغه مبارک ته د قدر شپه ورکړه او

و فرمایل چې د قدر شپه د هغو زرو میاشتو څخه چې هغه بني اسرائیلي کس چې توره یې په غاړه اخیستی وه او زما په لاره یې جهاد وکړ ستا د امت لپاره تر قیامت پورې غوره او پورته ده. په دې اړه چې الله جل جلاله د قدر د شپې فضیلت او برکت د زرو میاشتو په عبادت سره په پرتله د قدر په مبارکه سوره کې بیان کړی دی، د اسلامي نړۍ ځینو علماوو د قدر د شپې زر میاشتې داسې محاسبه او موندلي دي چې دا موده برابره ده د ۸۳ کلونو او ۴ میاشتو سره.

د روژې حکمت او گټې

روژه ډېرې جسمي او روحي گټې لري، بدن ته شفا ورکونکي او ځواک ورکونکي ده، د حیواني رذایلو څخه د انسان پاک کونکی ده، د کس په صالح او ښه ټولنیز کیدلو کې ډېره گټوره ده، د نفس په تذهیب او پاکولو کې او همدارنگه له نیمگړتیاوو څخه د انسان آزادول د بدن په اړتیاوو باندې عالي اغېزه لري. روژه د اسلام دانسان جوړونې یو حکم دی، د روژې طبي فواید د انسان جوړونې فریضې د کوچنی گټو څخه ده په هغه اندازه چې ممکن د هغو توضیح او تکرار ته اړتیا نه وي او اکثره خلک د هغو څخه لږ او ډېر خبر دي. موږ په لنډو کې دغو انسان جوړونې گټو ته اشاره کوو:

معهده او د هاضمي سیستم د انسان د بدن کارونکي غړي دي، د ډوډۍ خوړلو درې وختونه کوم چې په خلکو کې عام دي، تقریباً په ټولو ساعتونو کې یې د هاضمې سیستم په هضم، تحلیل، جذب کولو او دفع کولو باندې بوخت وي، په روژه کې له یوې خوا دغه غړي آرام کوي ترڅو چې د ستړیا او د له منځه تللو څخه مصون پاتې شي او نوې انرژي د ځان لپاره واخلي او له بلې خوا د غوړو هغه وژونکي ذخایر چې د بدن لپاره زیان لري کمیږي.

په اسلامي روایاتو کې حتی د روژې جسمي گټې هم واضحې شوي دي ترڅو ځینې ضعیف عنصرونه، که څه هم په کامل ایمان سره لږترلږه دروژې صحي گټې په پام کې نیولو سره دغه مثمره فریضه اداء کړي او ددې له متنوع گټو څخه د توان په اندازه گټه پورته کړي. رسول الله صلی الله علیه وسلم په دې هکله وایي: «صوموا تصحوا» روژه ونیسئ ترڅو روغ پاتې شی. او همدارنگه په راغلو روایاتو کې ډېری اسلامي مشرانو ویلي دي: «د انسان معده دده د ناروغیو کور دی او له ډېرې ډوډۍ څخه ډډه کول د هغو درملنه ده.»

په روژې او امساک سره کولای شو د ناروغیو کچه کمه کړو او درملنه یې کړو. مگر په هغه حالت کې چې ډېرې کچې ته نږدې نه وي د روژه ماتې اود پیشلې په خوړلو او څښلو کې زیاتې ونشي. د روژې صحي فواید په دې سره نه دي خلاصه شوي، هغوی چې د ډېرو توضیح لیوالتیا لري، کولای شي ددې موضوع

اړوند کتابونو ته مراجعه وکړي. باید پام وکړو چې د ځینو محدودو فکرو خاوندانو په خلاف، روژه هیڅ ډول زیان مکلفو سالمو افرادو ته نلري.

روژه د گناه د مخنیوي لپاره عامل

روژه، په ځانگړې توگه د رمضان مبارک روژه په اسلام کې په ټولو هغو مکلفو مسلمینو باندې واجب ده چې د نیولو ځواک او توان یې لري، او همدارنگه روژه د روحیې، تقویه کولو، رامنځته کولو او د پرهیزگاری لپاره یو مؤثر عامل دی. قرآنکریم ددغې لویې گتې څخه په (لعلکم تتقون) جمله سره یادونه کوي او دا عبادت د تقوی مهم عامل گڼي. تقوی او پرهیزگاري د مسلمان په اسلامي روزنه او شخصیت جوړونه کې ډېر رغنده رول لري. او دغې ارزښتناکې درجې ته رسیدل چې غوره عبادت په دې صیام میاشت کې په داسې حال کې چې روژه ده، له گناهونو څخه ډډه کول دي. رسول الله صلی الله علیه وسلم په یوه خطبه کې د رمضان د میاشتې فضیلتونو مسلمانانو ته بیان کړل او د هغې پوښتنې په ځواب یې؛ چې غوره اعمال په دې میاشت کې کوم دي؟ وویل «الورع عن محارم الله» دگناهونو څخه ډډه کول.

روژه نیونکی ددې امر په نظر کې نیولو سره چې د روژې د کمال شرط هم دی په خپل ځان کې د تقوی روحیه را ژوندی کوي او دا گټوره ساتنه د رمضان په مبارک میاشت کې د روژې په حالت کې ډېره آسانه ده، ځکه چې دروژې د لوړې او تېرې د محدودیتونو له کبله حیواني غرایز، خواهشات، عیش او عشرت تر ډېره بریده نه ښکاري یعنې خاموش وي که څه هم چې مؤقتي وي خو عقل او ځان خپله غاړه د شهوت له پنجه څخه پرېږدي او د روژه نیونکي لپاره، د تقوی او پرهیزگاری د چمتوالي لپاره د تمرین لاره برابروي او په دې میاشت کې د پرله پسې ساتنې او تمرین له کبله په ده کې د گناه د مخنیوي توان او ځواک رامنځته کیږي او د مخنیوي کولو خصلت په ده کې رېښه لرونکی کیږي او ددغې یوه میاشتنۍ خپرونې په تیرېدو سره توفیق پیدا کوي ترڅو وروسته له روژې څخه هم پرهیزگاره پاتې شي او په دې سره د تقوی لوړ مقام ته چې د قرآن په تعبیر سره، د انسان کرامت په هغې باندې تړلی دی پیدا کیږي چې د تل لپاره به پکې بریالی وي.

او له روژې څخه وروسته

د رمضان په راتگ سره د ټول کال هغه دورې چې قرآنکریم یې پوښلی وو پاک او ددغې هېر ملگري پوښتنه مو وکړه، مگر اوس څه؟ ممکن بیا موږ تر میاشتو میاشتو د رمضان تر راتگ پورې دا مبارک کلام خلاص نکړو. د رمضان په وروستی شپه کې جمات د لمونځ کونکو څخه پوره ډک وي مگر بله ورځ یې

ممکن د لمونځ کونکو دوه صغه هم پاتې نه وي. په الله باندې پناه! آخر په دې ورځ څه ټکه راولوبدله چې دا ټول لمونځ کوونکي د الله جل جلاله له کوره تېښته وکړه؟ آیا هغه خدای چې تر تېره ورځ پورې مو عبادت ورته کولو، نعوذ بالله نور شتون نه لري؟ آیا کوم امر يې صادر کړو چې سر له سبا د عبادت نه ودرېږي يعنې مه يې کوئ؟ آیا هغه پروردگار چې په رمضان کې مو رب وو، نعوذ بالله نور مو رب ندی...؟ که له یاد شوو مواردو څخه نه دي نو داڅرنگه مدرسه وله چې وروسته له یوې میاشت تمرین او زیار ایستلو څخه هېڅ کوم تاثیر یا اثر يې په زده کوونکو نه درلود؟ نعوذ بالله، په مدرسه کې هېڅ ستونزه نه وه، داځکه چې معلم او مربی يې الله جل جلاله او درسي مضمون يې رباني کلام وو، بیا نو دا راته جوتېږي چې ستونزه په زده کوونکو کې وله. نو مور بڼه زده کوونکي نه وو دا ځکه چې ددغې یو میاشتنۍ مدرسې څخه مو هېڅ لاسته راوړنه نه درلوده ترڅو چې خپل راتلونکی ژوند پرې سمبال کړو.

وروسته له رمضان نه څه باید وکړو؟

- هغه اعمال چې وروسته له رمضان نه ترسره کول يې اړین دي په لاندې ډول يې ذکر کوو.
- د رمضان وروستی شپه له لاسه مه ورکوه! رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي:
- ۱- د رمضان په وروستی شپه باندی د امت لپاره مې د رحمت او بخشش پریکړه صادرېږي، ځکه کله چې کارگر خپل ټول کار ترسره کوي د هغه بشپړ اجرت ورکول کېږي.
  - ۲- خپل ځان ور ارزوه: وروسته له رمضان څخه خپل فعالیت ور ارزوه. او وگوره که دې فعالیتونو ډېروالي او بڼه والي په لور يې بدلون موندلی وو، نو خوشحاله ووسه مگر که په عبادت کې سست شوی وي، نو په خپل ځان باندې وډارېږه.
  - ۳- پرهیزگاري: ډډه وکړه له دې چې خپله توبه ماته کړې او له هغه وعده چې له الله سره دې کړې وه سرغړونه وکړې. مه یربږده چې د هغه تقوی بنسټ په معصیت او گناه سره وران کړې چې به سخته عبادت دې ترلاسه کړی وو، ډډه وکړه له دې چې د هېرونکي له ډلې څخه ووسې.
  - ۴- اعتماد په نفس: د رمضان میاشت تا ته دا وښودلو چې ته د تعهد، استقامت، د منکراتو ترک کول او د لمونځونو ترسره کول په جماعت باندې ځواک او توانايي لرې، نو ډاډمن ووسه چې د الله جل جلاله په توفیق سره وروسته له رمضان څخه هم دغه ځواک او توانايي له ځان سره لرې او کولای يې شي.
  - ۵- د شوال میاشت شپږ روژې: رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل څوک چې د رمضان په میاشت او د شوال د میاشتنې شپږ روژې ونیسي، داسې ده لکه چې ټول عمر يې روژه نیولې وي. (مسلم)

- ٦- کونبښ وکړو وروسته له رمضان څخه نفلي روژې لکه د (دوشنبه، پنجشنبه او د ایام البيض (١٣-١٤-١٥ سال هـ ق) روژې ونیسو او د خپل نفس په پاکولو کې قدمونه واخلو.
- ٧- د فطر زکات ورکړه، د ابن عباس له قوله، رسول الله صلی الله علیه وسلم د روژې د پاکولو په هدف له بدو اعمالو، بدو ویلو څخه او مساکینو ته د ډوډۍ ورکولو په موخه صدقه فطر واجب ورگړوله.

الهي!

الهي خومره دعا مې وکړه، ياالله خومره مې ستا دروازې ته وژړل، چې سپر کال هم فرصت راکړه ترڅو ستا د رمضان په ښکلي دستخوان باندې زړه او ځان مور کړم او ستا ميلمه شم، راځه ته هم زما سره راځه، ممکن راتلونکی کال د لحد دروندوالی زموږ ځواک له مور نه واخلي، راځه لاړ شو او ژر لاړ شو او خالصانه ځان رمضان ته وسپارو، ممکن مور تر خدايه ورسوي.

خدايه په دغې د برکت څخه په ډکو شپو او ورځو کې ...

ټولو ناروغانو ته شفا، ټول بنديان خلاص

ټولو نارينه وو ته غيرت او ښځو ته عفت

ټولو زړونو ته آرامي، ټولې ستونزې آساني

ټول زړونه په ايمان، ټول پوروري خلاص کړي

ټولو بې کسانو ته پناه، ټولو کورونه نه صفا

ټولې توبې ومنه او ټول عبادات قبول کړه

او زموږ په گران هيواد افغانستان کې، يوه واقعي سوله له بشپړ اسلامي نظام سره راولې.

آمين يا رب العالمين

يادونه: دا چې يوازې د عالميانو خالق د اشتباه او نيمگړتيا څخه مصون او پاک دی، فلهدا د لوستونکو څخه هيله لرو چې د مطالعه او کتنې په وخت کې اشتباه او خطاء په خپل خطا پوښو سترگو باندې مور ترې خبر کړي او د جوړونکي نيوکو او مؤثرو پيشنهادونو څخه دريغ مه کوئ. او په پای کې هيله مند يم چې الله جل جلاله دا رساله په خپل درگاه کې ومني او په دې لاره کې زموږ قدمونه کلک او زموږ حرکت هميشنی وگرځوي او دا رساله د بنده او د جميع مسلمانانو د گناهونو د کفارې لامل وگرځوي

په درنښت

نصرت الله صاحبي

د مصعب بن عمير رضی الله عنه د درالقرآن د تربيتی خانگې مسوؤل

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**